

European Women's Thesaurus

Montse Argente i Jiménez
*Responsable del Centre de Documentació
de l'Institut Català de la Dona.*

Anna Cabó i Cardona
*Directora de la Biblioteca Francesca Bonnemai-
son (Barcelona). Cap de zona de les biblioteques
públiques de Barcelona. Diputació de Barcelona*

1 Introducció

Tot i que la participació de les dones en la societat i en el treball és tan antiga com la història, no ho és tant la seva valoració equiparada al llarg dels temps. I no serà fins a començaments del segle XX, amb l'obtenció de la ciutadania i el dret al vot, que el col·lectiu femení comenci a modificar els seus papers i funcions socials, incorporant-se progressivament i activa als àmbits públics d'una societat que, al llarg del segle, anirà transformant i canviant costums, valors culturals, sistemes de representació social i legislatius, propiciant en conseqüència, el reconeixement social de les dones i un millor equilibri entre homes i dones dins la societat.

Aquests fets socials units a un altre dels fenòmens més importants del segle XX: l'esclat de la cultura de la comunicació i la societat de la informació han afavorit l'aparició de nombrosos serveis d'informació, de productes i recursos documentals de temàtiques ben diverses i per descomptat també referents a la situació i problemàtica específiques de les dones i als seus avenços com a col·lectiu discriminat. D'aquesta manera, han proliferat durant les últimes dècades gran quantitat de treballs d'investigació i recerca que aprofundeixen i estudien les àrees del coneixement més variades des d'una perspectiva del gènere i la presència i actuació

femenina en qualsevol disciplina. També les pròpies dones han accedit als àmbits de la literatura i de l'assaig com a autores i investigadores reivindicant un lloc en el món cultural i de la investigació.

D'altra banda, cal tenir en compte que a partir de la dècada dels 80 aproximadament, hi ha tres fonts importants que produeixen, gestionen i alhora demanen informació, materials documentals i publicacions sobre les dones: per un costat, els organismes institucionals creats per les administracions estatals, regionals o locals que treballen per garantir la igualtat d'oportunitats per a les dones; d'altra banda, els centres de recerca universitaris que cada vegada donen més importància als Estudis de les dones (Women's Studies) nom amb què es coneix el moviment internacional nascut als Estats Units que pretén aplicar la perspectiva de gènere a totes les matèries del coneixement, impulsant la construcció d'una ciència no androcèntrica; i en últim lloc i no per això de menys importància, el moviment associatiu feminista, impulsador d'una filosofia feminista cada cop més consolidada. En conseqüència, creixen l'oferta i la demanda informacional, l'interès per la documentació referent a la situació i als Estudis de les dones i neixen els centres de documentació i biblioteques especialitzades.

Per tractar tècnicament tot aquest material disponible que creix i es desenvolupa en els més diversos suports el personal tècnic d'aquests nous centres ha de qüestionar-se la utilitat que tenen sistemes de classificació i indexació ja consolidats com la *Classificació Decimal Universal* o la *Library of Congress Subject Headings* que no reflecteixen els nous continguts emergents de la temàtica feminista i que consideren el terme masculí com a genèric infravalorant el femení sota encapçalaments com WOMEN AS DOCTORS o WOMEN AS TEACHERS. En suma, el personal bibliotecari dels centres de documentació i biblioteques especialitzades en la temàtica s'adonaren que els llenguatges documentals clàssics impedièren recuperar la informació per falta de terminologia específica o bé acumulaven documentació interessantíssima sota un encapçalament tant general com "dones".

Els centres de documentació i biblioteques especialitzades en les dones i el seu entorn necessiten comptar amb una eina de treball que permeti la indexació homogènia dels documents en totes les àrees del coneixement, que contingui terminologia específica perquè tots els continguts relacionats amb els Estudis de les dones, la teoria feminista i la situació femenina en general es puguin indexar i que permeti de manera eficaç i fàcil la localització i recuperació exhaustiva de la informació.

L'elaboració d'un thesaurus sobre aquesta temàtica és un procés complex i difícil a causa del caràcter multidisciplinar de la documentació, que es dispersa entre els diferents àmbits del coneixement. En general un thesaurus s'especialitza en una disciplina concreta com pot ser educació, dret o tecnologia, per exemple. Pel que fa a la informació sobre les dones no és fàcil establir límits de forma tan concreta ja que un llenguatge documental útil que reflecteixi la posició i els Estudis de les dones ha d'estar, com a primera i indispensable condició, exent de connotacions sexistes, cal que utilitzi sempre la paraula més neutra o genèrica per definir un concepte, sense incloure els qualificadors de sexe i recopilar termes sobre disciplines i matèries tan diferents com: sociologia, ciència, filosofia, política, cultura, dret, història, educació, família, teoria feminista, treball, economia, psicologia, art, antropologia literatura, legislació, etc.

L'interès de documentalistes i bibliotecaris/es especialistes en el tema per cobrir de manera eficient i completa les necessitats informatives del públic usuari i per fer més accessible i visible la informació sobre les dones, unit a les recomanacions de la Unió Europea sobre el desenvolupament de la cooperació i l'intercanvi mitjançant un sistema uniforme de recuperació temàtica de la informació han fet néixer l'*European Women's Thesaurus (EWT)* a partir d'ara, objecte d'anàlisi d'aquest article.

2 Orígens de l'EWT

La necessitat d'un thesaurus europeu sobre la temàtica dona ja va ser plasmada en l'informe de Marieke Kramer i Jytte Larsen encarregat per la Unió Europea titulat *Resources en matière d'information et documentation sur l'égalité des chances entre les hommes et les femmes dans la Communauté européenne* (1992) on quedava patent que un intercanvi d'informació passava per una eina comú d'indexació en totes les llengües de la Unió Europea.

Quasi al mateix temps, i no per casualitat es publica el Thesaurus holandès sobre dones, una iniciativa del servei holandès de biblioteques i serveis d'informació, l'IIAV (Centre Internacional d'Informació i Arxius pel Moviment de les Dones, considerada la "biblioteca nacional de dones d'Holanda") i el Centre d'Estudis de les Dones de la Universitat d'Utrecht. Aquest thesaurus és utilitzat a la major part de biblioteques de dones de Holanda així com de Bèlgica.

L'EWT és fruit de la traducció i posterior adaptació del thesaurus holandès. Per portar a terme aquest projecte es va comptar amb una subvenció de la Unió Europea. L'adaptació es va fer amb la participació de KVINFORM (Centre per a la Informació sobre dones i Gènere de Copenhagen), Centro de Documentación RoSa de Brussel·les, Bibliotheca / Centro di Documentazione delle Donne de Bolonya i NIKK (Institut Nòrdic per als Estudis de Dona i Investigació en Gènere) de Oslo. Abans de la seva publicació, l'agost de l'any 1998, es va convocar una reunió amb una representant de cada país de la Unió Europea per saber-ne l'opinió i fer les corresponents esmenes.

La presentació de l' *EWT* es va fer durant la tercera Conferència Internacional de Centres de Documentació i Biblioteques de Dones, celebrada els dies 22-26 d'agost de 1998 a Amsterdam, i que portava el nom de *Know How*.

3 Contingut de l' *EWT*

Encara que no es diu en l'extensa i completa introducció, per a la construcció del thesaurus s'han seguit les directrius de la UNESCO sobre el tema. Moltes de les directrius sobre l'ús del plural o el singular, els termes compostos, etc. són aplicació directa de les directrius de la UNESCO. De totes maneres, ja que aquestes directrius són especialment conegudes pels professionals en documentació i pels especialistes en thesaurus, però no per a la resta de professionals explicarem quines són les regles que regeixen l' *EWT* encara que moltes vegades ens podríem remetre directament a les directrius que consten a la bibliografia.

3.1 Categories terminològiques del Thesaurus

En aquest apartat analitzarem el nombre, l'estructura i el tractament lingüístics dels termes inclosos en el thesaurus.

Nombre de termes i categories

L' *EWT* conté tres categories d'unitats lèxiques o terminològiques:

- Els àmbits o àrees temàtiques: no s'utilitzen per indexar documentació ni per efectuar recerques sinó per distribuir temàticament els descriptors. En la presentació sistemàtica de termes s'identifiquen gràficament perquè van anotats entre claudàtors. L' *EWT* es divideix en vint categories temàtiques.
- Els descriptors o termes preferents: són mots o expressions del llenguatge natural triades a partir d'un conjunt de termes sinònims i/o de termes relacionats semànticament entre si que representen el concepte o noció temàtica que caldrà

extreure del document. Són els termes del thesaurus imprescindibles per a indexar, ocupen el 72% de l' *EWT* amb 1.498 descriptors o termes preferents destacats tipogràficament en negreta.

- Els no descriptors o termes no preferents: són sinònims o quasi-sinònims dels descriptors i designen en el llenguatge natural conceptes molt pròxims als descriptors. No poden usar-se per indexar i per efectuar consultes però s'inclouen en el thesaurus per a facilitar la cerca del terme preferent. L' *EWT* conté 589 no descriptors, que representen un 28% del thesaurus aproximadament.

Estructura de cada terme

Cada terme inclòs a l' *EWT* té l'estructura estandar següent:

[Categoria]

És l'àmbit o àrea temàtica on s'inclou el terme. Moltes vegades en consten més d'una per terme.

- Notes (scope note = SN)

Són definicions o explicacions de com utilitzar aquell terme. Algunes vegades un terme pot tenir diferents notes.

- Vegeu o useu per (USE)

Els no descriptors ens remetent a un descriptor amb la paraula USE.

- Useu per (use for = UF)

Consta en el terme on ens ha remés USE

- Terme més ampli (broader term = BT)

És un descriptor més general i sovint hi ha una relació jeràrquica entre ells. Un terme pot tenir més d'un BT.

- Terme específic (narrower term = NT)

Un terme jeràrquicament parlant, inferior o més concret. Un mateix descriptor pot tenir més d'un NT.

- Terme relacionat (related term = RT)

Aquest tipus de relació s'utilitza per enllaçar descriptors amb un significat semblant o proper. L' *EWT* utilitza molts RT en lloc de NT per motius ideològics, elegint una relació d'igual a igual en lloc d'inferior a superior, com segurament passaria en un thesaurus general.

- El signe +

Algunes vegades el signe + indica que dos termes s'han d'utilitzar junts per un tema, però això no significa que sigui un sol descriptor sinó la suma de dos.

• Notes

Un cop d'ull ràpid al thesaurus ens pot donar la impressió que hi ha un gran nombre de notes, i és cert. Les notes s'utilitzen per clarificar el significat d'un terme a través d'una definició, però pot haver-hi més d'una definició per terme per tal d'il·lustrar el desenvolupament del terme.

També s'utilitzen notes per posar èmfasi a l'aspecte pel qual aquell terme està inclòs al thesaurus de dones, per exemple CIUTATS DORMITORI podria ser un terme de thesaurus general, però aquí té un significat especial. Les ciutats dormitori serien un terme propi d'un llenguatge sexista, els homes sols hi van a dormir però moltes dones hi treballen i viuen.

Un altre tipus de notes serien aquelles que donen informació sobre com utilitzar aquell descriptor o indicar-nos que aquell terme també és un descriptor de forma o temps, tot i que aquests últims acostumen a ser en singular per tal de diferenciar-los dels descriptors generals, i s'inclouen en un apèndix al final.

Tractament lingüístic dels descriptors

Els termes que integren l'EWT són termes propis de l'anglès britànic amb referències de l'anglès americà quan ha calgut; aquests termes es presenten en lletra minúscula a la relació alfabètica sistemàtica. L'ús de majúscules juntament amb la grafia, ortografia i puntuació dels termes es basa en *The Oxford English dictionary* i *Collins English Dictionary*.

Tal com s'indica a la introducció de l'EWT, s'han triat com a termes preferents els més comunament acceptats i més usats en els documents fent-se les corresponents referències dels altres termes sinònims.

Cada descriptor de l'EWT pot estar format per un o més mots, els quals expressen la noció temàtica que es pretén delimitar. Les autores del thesaurus han intentat, sempre que ha estat possible, utilitzar el mínim nombre de mots en la composició dels termes per poder fer més assequible la recuperació de la informació. En el cas, doncs, de descriptors simples s'han fet servir preferentment substantius i quan no ha estat possible s'han usat verbs substantivats. Exemple: Migration o Lobbying.

No obstant això, hi ha casos en què ha calgut utilitzar un sintagma, donant lloc als descriptors compostos de més d'una paraula i que solen formar frases substantivades, acompanyades d'adjectiu o complement del nom. Per tant la categoria gramatical del lèxic de base de l'EWT és el nom o el sintagma nominal.

Pel que fa a l'ús de sigles, cal dir que s'han utilitzat preferentment a la forma completa del nom, fent la referència des d'aquest a la forma abreujada. Les sigles apareixen en lletra majúscula sense punts de separació i en singular.

No hi ha un criteri uniforme respecte a la utilització de la forma singular i plural. Com a norma general es pot observar preferència per la forma plural, tot i que a vegades -ja s'adverteix a la introducció - no se segueix cap criteri a fi i efecte de millorar i completar el sentit d'alguns termes. Per exemple, es fa servir "images of women" en lloc de "image of woman" (concepte abstracte) per a emfasitzar que la imatge de la dona es pot representar de molt diverses formes.

Resumint, però, es pot dir que el singular es fa servir en els següents casos:

- Quan es tracta de designar: conceptes abstractes: per exemple, ANDROCENTRISM, GENDER MAINSTREAMING, etc.
- Activitats: ABORTION, MARRIAGE
- Noms propis: INTERNATIONAL WOMEN'S DAY, CHRISTIANITY
- Disciplines: HISTORY, RELIGION
- Creences i ideologies: MARXIST FEMINISM, LESBIAN LANGUAGE
- i en el cas d'aquelles paraules que no tenen forma plural o que aquesta no es fa servir, com per exemple FEMINISM, GLASS CEILING o LABOUR MARKET.

La forma plural s'usa particularment en els següents casos:

- Descriptors indicatius d'objectes: GIRLS' BOOKS, FILM STARS.
- Descriptors indicatius d'un conjunt d'elements (tipus o generalitzacions): FOSTER MOTHERS, SOCIAL GROUPS, HOUSEWIVES.
- Descriptors indicatius de conceptes abstractes que designen una realitat col·lectiva:

WORLD CONFERENCES ON WOMEN, CHILDREN'S LITERATURE.

• Per indicar conceptes que no tenen forma en singular i/o normalment s'utilitza la forma plural. Per exemple, WOMEN'S STUDIES o REPRODUCTION RIGHTS.

Pel que fa als descriptors que fan referència a la forma física, apareixen sempre en plural per distingir-se d'aquells que apareixen a l'apèndix de descriptors de forma que usen la forma singular.

Per diferenciar els termes homònims es fan servir les notes d'ús que diferencien els significats.

3.2 Estructura del Thesaurus

L'EWT s'estructura en sis seccions diferents:

1. Relació alfabètica sistemàtica de termes: és el nucli del thesaurus, conté tots els descriptors i termes no acceptats ordenats alfabèticament i estructurats segons les seves relacions jeràrquiques, associatives i d'equivalència.

2. Esquema temàtic sota el qual s'estructuren tots els termes (descriptors i termes no acceptats) segons l'àrea temàtica a on pertanyen. El propòsit d'aquesta secció és mostrar de manera ràpida a quina disciplina o àrea del coneixement correspon un terme. No es pot considerar de cap manera un esquema de classificació jeràrquic.

Es distingeixen les següents categories o àrees temàtiques:

- 1 General (29 termes)
- 2 Art (137 termes)
- 3 Antropologia (121 termes)
- 4 Urbanisme i vivenda (48 termes)
- 5 Economia i treball (363 termes)
- 6 Educació / Formació (103 termes)
- 7 Salut (296 termes)
- 8 Història (122 termes)
- 9 Relacions familiars i maternitat (144 termes)
- 10 Llengua / Literatura (118 termes)
- 11 Dret (146 termes)
- 12 Mitjans de comunicació (76 termes)
- 13 Filosofia (69 termes)
- 14 Política (254 termes)
- 15 Psicologia (105 termes)

- 16 Lleure (60 termes)
- 17 Religió (visió global) (152 termes)
- 18 Ciència (51 termes)
- 19 Relacions socials i sociologia (342 termes)
- 20 Estudis de les dones (80 termes)

Els termes inclosos dins la categoria núm. 1 "general" només es poden fer servir combinats amb d'altres descriptors, són termes que no defineixen un concepte en si mateixos sinó que matisen el significat d'altres descriptors. S'identifiquen gràficament perquè es presenten acompanyats d'un asterisc al llarg de tot el thesaurus. D'altra banda, cal destacar que molts dels termes del thesaurus pertanyen a més d'una categoria temàtica amb la intenció de cobrir totes les acepcions que posseeix un terme. Per exemple el descriptor:

ARTIFICIAL INSEMINATION pertany a la categoria 7, salut, i a la 18, ciència.

MYTHOLOGY pertany a història, llengua / literatura i religió.

3. Relació alfabètica permutada o índex KWIC: índex de descriptors i no descriptors ordenats alfabèticament, tenint en compte, exclusivament, les paraules significatives de cada terme. Permet un accés més fàcil als descriptors dels quals es desconeix la forma exacta partint d'una sola paraula. Els termes no acceptats van seguits de l'indicador USE (useu) que remet al terme preferent.

4. Apèndix de descriptors de forma: engloba elements que fan referència a les característiques formals del contingut del document.

5. Apèndix de descriptors geogràfics: són utilitzats per indexar l'àrea geogràfica dels documents.

6. Apèndix de descriptors de temps: serveixen per indexar els documents dins el seu context històric.

3.3 Normes d'ús

En la introducció es donen unes regles molt clares i precises per a l'ús del thesaurus, per dues raons bàsiques:

Les usuàries del EWT no seran sempre professionals de la documentació, per tant cal aclarir quin és el seu ús.

I més important la vocació europea del mateix fa necessari establir unes regles del joc i, ja que, esperem, poc a poc diferents institucions de diferents països comencin a utilitzar-lo. Si no es segueixen les regles bàsiques de no fer servir termes no inclosos en el EWT o canviar les relacions entre descriptors de poc ens servirà una eina que té la finalitat d'intercanviar informació. Aquí la necessitat d'un grup de manteniment de l'EWT és fa evident.

A més a més es demana una precisió a l'hora de triar un descriptor, sempre el més exacte possible, i no abusar en el nombre de paraules claus, si un document tracta sobre més de tres temes relacionats amb el mateix BT s'aconsella utilitzar aquest terme més ampli.

- El Terme (-W)

Aquest tema ja va ser exposat per Marieke Kramer en una ponència presentada al congrés "Women, Information, and the Future" a Cambridge, Massachusetts l'any 1994.

El primer que cal deixar clar de nou és que aquest és un thesaurus pensat per indexar col·leccions de biblioteques i centres de documentació de dones, per tant tots els descriptors es refereixen a dones. La pregunta que potser us esteu fent ara és, i si hi tenim un document que tracta sobre la posició del homes en un tema concret? Que fem? Caldrà, evidentment, especificar-lo d'alguna manera, i el sistema triat per l'EWT és (-w), que significa no dona. Si tenim en compte que en un thesaurus general ens trobem les dones citades separadament (exemple: dones arquitectes, dones en la literatura, etc), no sembla tant estrany que en un thesaurus sobre dones els homes es citin, també, separadament. Aquesta és una solució que porta problemes a l'hora d'intercanviar informació amb biblioteques generals i fa difícil que les biblioteques generals puguin utilitzar l'EWT, però no s'ha trobat una solució millor.

L'altre tema és l'ús de termes com WOMEN, FEMALE o FEMINE, que evidentment cal utilitzar només en casos molt especials:

1. Quant un terme combinat amb un dels termes ha adquirit un significat especial: WOMEN'S STUDIES o WOMEN'S FILMS.

2. O en professions en que la forma masculina i femenina tenen significats diferents: PRIESTS o PRIESTESSES, els dos termes estan acceptats.

- Ús dels termes amb asterisc (*) i termes molt generals

Per tal de poder cobrir tots els punts de vista del tema s'han seleccionat 29 termes generals que porten un asterisc al final: per exemple BLACK * WHITE * LESBIAN* HETEROSEXUAL* WOMEN * MEN *.

Abans d'utilitzar qualsevol d'aquests termes cal primer comprovar si no hi ha un descriptor més adequat i específic, si no és així cal fer-ho en combinació amb un altre terme, sempre i quant no hi hagi un descriptor ja establert. Per exemple: LESBIAN MOTHERS i no MOTHERHOOD + LESBIAN*, en canvi NETWORKS + LESBIAN* serà el descriptor a utilitzar per un document sobre xarxes lesbianes ja que no hi ha un descriptor específic sobre el tema.

En general, cal utilitzar els termes amb asterisc amb molta precaució. Especialment en relació a l'ús del terme WOMEN* i MEN*. Recordem que aquest és un thesaurus sobre dones per tant el terme WOMEN* serà necessari en comptats casos, per exemple un document molt general sobre la situació de les dones en un país. El mateix sobre MEN*, i més tenint en compte el terme -W, per tant en la major part dels casos s'utilitzarà un descriptor + -W, en lloc de MEN.

- Noms propis de persona o organitzacions

Com recomanen totes les directrius, no s'inclouen ni noms de persones ni d'organitzacions. Cada centre cal que tingui el seu propi catàleg d'autoritats per tal de controlar aquests termes.

Dins el cos del thesaurus trobarem termes com ORGANIZATIONS, NETWORKS o WOMEN'S ORGANIZATIONS, aquests descriptors són per aquells documents sobre organitzacions.

Al final del llistat alfabètic trobem els llistats de descriptors de forma, lloc i temps. Aquests descriptors serveixen per indexar la forma, el lloc o el temps de que tracta un document, no per fer

constar el lloc i anys de la publicació d'un document. Són termes que s'utilitzen per afegir informació addicional i han d'anar sempre acompanyats de descriptors conceptuals.

• *Descriptors de forma*

Els descriptors de forma són en singular. Es recomana utilitzar aquests descriptors només quant la forma del document és rellevant per la indexació. En alguns casos la forma és el tema, i per tant cal utilitzar els descriptors del llistat general ja que és un document sobre "novel·les" no una "novel·la", per exemple.

• *Descriptors geogràfics o de lloc*

Tant el llistat geogràfic com el de temps són molt complets i amb relacions ben estructurades, especialment en el context de la societat occidental contemporània.

Si un document és sobre més de tres països o àrees es recomana utilitzar el terme més ampli que inclogui a tots tres o més.

Si un país ha canviat de nom per raons polítiques, s'utilitzarà el que corresponia en el període en el qual el document tracta. Si és un període de transició d'un nom a l'altre el triarà el més actual.

Es divideix en tres subseccions:

1. Llista alfabètica i jeràrquica de països, continents i estats amb les corresponents relacions genèriques, específiques i d'equivalència.
2. Llista alfabètica de llocs geogràfics i d'adjectius gentilicis.
3. Classificació jeràrquica de països agrupats en continents.

• *Descriptors de temps*

Els descriptors de temps són útils per especificar a quin període de temps es refereix el document, evidentment mai s'ha utilitzat per fer constar l'any d'edició.

Com ja dèiem, les relacions dins el llistat són força completes i inclouen noms de períodes històrics o culturals, per exemple VICTORIAN PERIOD, molts dels quals estan inclosos en el llistat de descriptors. Deduïm, ja que no queda molt clar en la introducció, que si és un document general sobre la època victoriana s'utilit-

zarà el descriptor i si és un document sobre un aspecte concret es pot utilitzar com a descriptor de temps, per exemple SEXUALITY + VICTORIAN PERIOD.

Per indexar cultures antigues fora de la cultura occidental s'han d'utilitzar els noms geogràfics i especificar les dates. Si un document tracta de més de tres segles s'indexarà amb el terme general HISTORICAL * en combinació amb el descriptor corresponent.

El termes segle XIX i segle XX s'utilitzen per aquells documents que abracen més de dos períodes dins el segle.

Cal destacar la rellevància especial que es dona als fets històrics europeus.

• *Descriptors sobre professions*

Aquests estan inclosos en el cos alfabètic de descriptors i estan agrupats en 21 categories, el que permet que si una professió no està inclosa com a descriptor es pot utilitzar el terme més ampli. Hi ha dos categories CLERICAL OCCUPATIONS i MANAGERIAL OCCUPATIONS que han de combinar-se amb altres descriptors d'ocupacions.

Una professió pot estar sota més d'una categoria.

3.4 Perspectives de futur i manteniment

Un cop publicat l'EWT cal preguntar-se pel seu futur i manteniment.

El novembre passat a Barcelona es van trobar representants de biblioteques especialitzades en la temàtica dona de diferents països europeus per a parlar de l' EWT.

La trobada, organitzada per l' IIAV amb seu a Amsterdam (Holanda) i per la Biblioteca pública "Francesca Bonnemaison" de Barcelona, va reunir representants de Dinamarca, Finlàndia, Gran Bretanya, Itàlia, Noruega, Suècia, i de les organitzadores : Holanda i Espanya.

D'Espanya, a més a més de la presència de les

responsables de la Biblioteca Francesca Bonne-maison, va comptar amb la cap del Centre de Documentació de l'Institut Català de la Dona de la Generalitat de Catalunya.

La trobada de Barcelona del novembre tenia com a objectiu definir el futur del thesaurus: traduccions a diferents llengües, creació d'un grup de manteniment, o experiències pilot en diferents centres. El resultat no podia ser més positiu ja que es va decidir sol·licitar una renovació de l'ajuda de la Unió Europea per poder establir un petit grup de manteniment del thesaurus i fomentar la traducció al castellà i l'italià. Així mateix, s'iniciarà un projecte pilot d'aplicació del thesaurus a Suècia en col·laboració amb la resta de països escandinaus.

Aquest projecte comú, amb la participació de l'Institut de la Mujer de Madrid per a la traducció al castellà, va ser presentat per l'IIAV d'Amsterdam, com a mediador, a la Unió Europea el passat mes de març, per aconseguir ajuda financera per portar a terme el projecte. Desgraciadament la resposta de la Unió Europea va ser en sentit negatiu. Sense aquesta ajuda extra, sembla que la traducció al castellà no serà imminent, encara que el projecte italià i escandinau sembla que seguirà endavant. L'altre tema que queda pendent és el del grup de manteniment.

Vista la situació es va fer una petita trobada aquest juliol per plantejar el futur i manteniment de l'EWT sense l'ajuda de la Unió Europea. La idea passa per crear un grup de treball que englobi els tres punts fonamentals:

1. *Tests i proves*: en aquests moments, de manera global, només en el projecte *Mapping the World*⁽¹⁾, s'ha utilitzat l'EWT, per tant caldria que diferents centres l'apliquessin per veure deficiències i possibles ampliacions.

2. *Traduccions*: pocs centres poden aplicar un thesaurus si aquest no es troba en la llengua del país, per tant és bàsic i necessari fer traduccions per cadascuna de les llengües de la Unió Europea, sinó és així l'ús i l'intercanvi no són possibles, i aquest és l'objectiu de l'EWT.

3. *Manteniment*: tot thesaurus necessita un manteniment, la llengua és viva i es transforma contínuament. En el cas de l'EWT és doblement important degut a la seva vocació de convertir-se

en una eina a nivell europeu que permeti l'intercanvi d'informació, cal, per tant, un grup de manteniment que validi nous termes.

Recentment s'ha fet una crida a tots els centres europeus per tal d'agrupar institucions interessades en formar part d'aquest grup de treball, només ens queda esperar l'èxit de la iniciativa i el suport tècnic i econòmic necessari per portar-lo a terme.

4 Conclusions

Després d'haver participat en grups de treball, organitzat trobades per parlar del tema, d'haver presentat aquesta eina a altres professionals i d'haver provat, de manera no rigorosa, l'EWT als nostres centres de treball només podem dir que és una eina de treball, útil, molt útil i necessària.

Per altra banda, està més que demostrat que a tots els països europeus hi ha col·leccions documentals sobre la temàtica de les dones amb diferent grau d'antiguitat. Per aquest motiu resulta prioritària la necessitat d'establir un sistema comú d'indexació i recuperació de la informació que permeti la cooperació entre biblioteques i centres de documentació de dones d'un mateix país, d'Europa i també a nivell mundial.

Un cop analitzat el contingut del l'EWT: podem afirmar que permet indexar tots els temes relacionats amb la dona i el feminisme i una àmplia gamma de continguts de tots tipus. El nivell mitjà d'especificitat del thesaurus permet que pugui ser utilitzat per usuaris/es amb diferents nivells de formació en documentació i en centres de diferent tipologia: ja sigui centres de documentació governamentals, centres de recerca universitària, ONG, mitjans de comunicació, etc. Tot i la especificitat en el tema resulta útil també en biblioteques de temàtica general ja que permet donar una percepció diferent al tema de les dones enfront els llenguatges d'indexació de les col·leccions generals. Com ja hem dit, s'ha comprovat també, la utilitat de l'EWT com a sistema d'indexació per a la consulta de bases de dades i catàlegs a través d'internet en el projecte *Mapping the World*. L'EWT és només un primer pas, i ara cal que es desenvolupin les adaptacions

específiques per a cada estat de la Unió Europea segons la seva cultura, política, economia, etc., mantenint l'EWT com a base d'un sistema d'indexació multilingual.

En referència a les biblioteques i centres de documentació del nostre país, creiem bàsica la unificació de criteris de cara a l'intercanvi bibliogràfic, cal conscienciar-se en l'ús d'eines comunes a la comunitat bibliogràfica europea internacional sense perdre de vista la realitat documental de cada nacionalitat i treballar bé l'estructura dels nostres llenguatges documentals com a primer pas en l'adaptació d'una eina elaborada en una llengua diferent.

Reconeixem dos aspectes que, en alguns casos fan difícil la seva aplicació a casa nostra: la manca d'una versió castellana i/o catalana i la dificultat de convivència de l'EWT amb un thesaurus general.

La primera dificultat és relativament fàcil de solucionar, només cal el suport de les institucions responsables sobre el tema per finançar una traducció. Una iniciativa que no comporta un pressupost extraordinari sinó una voluntat europeista i una valoració positiva de la necessitat de dotar als centres de documentació i biblioteques especialitzats en la temàtica dona d'eines de treball adequades.

Els problemes que comporta la convivència entre l'EWT i un sistema d'indexació general afecta a tots aquells centres que aboquen els seus catàlegs a un de més gran. Per exemple centres que depenen d'una Universitat, d'una xarxa de biblioteques públiques o qualsevol altra que obligui a un sistema únic d'indexació. Aquests centres es veuran obligats a fer una adaptació de l'EWT, però de totes maneres els hi pot ser de molta utilitat i a la vegada col·laboraran a fer visibles els documents sobre dones i a eliminar el llenguatge sexista, també present en els llenguatges documentals.

Només ens queda esperar que ben aviat poguem disposar d'una versió castellana i catalana de l'EWT que faci possible un intercanvi d'informació entre els centres de documentació i biblioteques d'arreu.

5 Bibliografia

- AENOR. "Directrices para el establecimiento y desarrollo de tesauros monolingües" UNE 50-106-90. En: *Documentación: recopilación de normas UNE*. 2ª ed. Madrid: AENOR, 1997, p. 271-319. ISBN 84-8143064-1
- Aitchinson, Jean; Gilchrist, Alan; Bawden, David. *Thesaurus construction and use: a practical manual*. 3 rd ed. London: Aslib, 1997. XVI, 212 p. ISBN 0-85142-3906
- Capek, Mary Ellen S. *A women's thesaurus: an index of language used to describe and locate information by and about women*. New York: Harper & Row, 1988. 1052 p. ISBN 0-06-015775
- Collins English dictionary*. 3 rd ed. Updated. Glasgow: Harper Collins, 1994. XXXI, 1791 p. ISBN 0-00-470678-1
- Currás, Emilia. *Tesauros: manual de construcción y uso*. Madrid: Kahere II, DL 1998. 209 p. ISBN 84-605-7405-9
- Drenthe, Gusta; Sommen, Maria van der. *Towards a uniform language retrieval system for information on the condition of women and women's studies in the Netherlands: report on a preliminary investigation*. Amsterdam: [s.n.], 1990. 30 p.
- Gil Urdiciain, Blanca. *Manual de lenguajes documentales*. Madrid: Noesis, 1996. 269 p. ISBN 84-87462-24-3
- International Information Center and Archives for the Women's Movement. *European Women's Thesaurus: list of controlled terms for indexing information on the position of women and women's studies*. Amsterdam: IIAV, 1998. 209 p.
- Kramer, Marieke; Larsen, Jytte. *Resources en matière d'information et de documentation sur l'égalité des chances entre les hommes et les femmes dans la Communauté européenne*. [Bruxelles]: Commission des communautés européennes, 1992. 80 p. Mecanografiades. (V/602/92/FR)
- Library of Congress subject headings*. 18 th ed. Washington, DC: Library of Congress, Cataloging Distribution Service, 1995. 4 vol.
- Llista d'encapçalaments de matèria en català*. Ed. preliminar actualitzada. Barcelona: Institut Català de Bibliografia, 1991. XI, 512 p. ISBN 84-393-1693-3
- Marshall, Joan K. *On equal terms: a thesaurus for non-sexist indexing and cataloging*. New York: Neal-Schuman, 1977. VIII, 152 p. ISBN 0-918212-02-2
- Sebastià i Salat, Montserrat. *Thesaurus d'història social de la dona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Comissió Interdepartamental de Promoció de la Dona, 1988. 269 p. ISBN 84-393-0931-7

Tesouro Mujer 1999. Madrid: Instituto de la Mujer. Centro de Documentación, 1999. 217 p.

Women, Information, and the Future: collecting and sharing resources worldwide. Wisconsin: Highsmith Press, 1995.

Women's information service and networks: a global source book. Amsterdam: Royal Tropical Institute; Oxfam GB; International Information Centre and Archives for the Women's Movement, 1999. 176 p. ISBN 0-85598-425-2

Nota

(1) Mapping the World, és un projecte que va rebre el suport de la UNESCO i que tenia l'objectiu de recollir informació sobre el major nombre de centres de documentació i biblioteques de dones d'arreu del món. Actualment es pot consultar en forma de llibre o a Internet a l'adreça següent: <http://www.iiav.nl/mapping-the-world/index.html>

∩

